

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-4-055
Karar Sayısı : **22-29/476-191**
Karar Tarihi : 30.06.2022

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK,
Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Cumhur Atalay HATİPOĞLU, Elif Nurdan ŞARBAK,
Enes YASAN, Yavuz Mahmut ŞİMŞEK, Berat Hilal ÖZTEPE,
Büşra ALKAN

C. İLGİLİ TARAF : LDR Turizm A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. Ayazoğlu Yolu Giz 2000 Plaza No:7 K:14
D.55.56 Maslak-Sarıyer/İSTANBUL

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 24.07.2020 tarihli ve 20-35/470-M sayılı kararıyla yürütülen önaraştırma kapsamında 08.06.2022 tarihinde LDR Turizm A.Ş.'de yapılan yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurulu'nun (Kurul) 24.07.2020 tarihli ve 20-35/470-M sayılı kararıyla araç kiralama faaliyetlerinde bulunan teşebbüslerin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesini ihlal ettikleri iddiasına yönelik olarak aynı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir
- (3) İlgili karar çerçevesinde, Başkanlık Makamınının 02.06.2022 tarihli ve 44742 sayılı görev onaylarıyla 07.06.2022 tarihinde başlatılan önaraştırma kapsamında 08.06.2022 tarihinde yapılan yerinde incelemede incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması sonucunu doğuran eylemler ile karşı karşıya kalınmıştır. Bunun üzerine düzenlenen 27.06.2022 tarih ve 2020-4-055/BN-02 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notunda;
  - Rekabet Kurulunun 24.07.2020 tarihli ve 20-35/470-M sayılı kararı uyarınca yürütülmekte olan önaraştırma kapsamında 08.06.2022 tarihinde yerinde inceleme yapılmak istenen LDR Turizm A.Ş.'nin (LDR TURİZM) yerinde incelemeyi zorlaştırdığı ve engellediği,
  - Anılan teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Olayların Özeti

- (5) Yerinde inceleme yapmak üzere görevlendirilen meslek personeli tarafından 08.06.2022 Çarşamba günü saat 10:31'de LDR TURİZM'in merkezine gidilmiştir. Saat 10:42'de, teşebbüste hazır bulunan Yönetim Kurulu Başkanı/Genel Müdür (.....) ve Muhasebe Müdürü (.....) görevli meslek personelinin yetki belgeleri ve Rekabet

Kurumu kimlik kartları ibraz edilmiştir. Akabinde, yürütülmekte olan önaraştırma hakkında bu kişilere bilgi verilmiş ve yerinde inceleme yapılacağı ifade edilerek saat 10.40 itibarıyla 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinin raportörlere verdiği yetkiler, aynı Kanun'un 16. ve 17. maddesinde düzenlenen para cezaları ve yerinde inceleme usulü hakkında açıklama yapılmıştır. Yerinde inceleme usulü hakkında yapılan detaylı bilgilendirmeye ek olarak, an itibarıyla görevli meslek personeli tarafından yerinde incelemenin başlatıldığı, yerinde inceleme tamamlanana kadar bilgisayar, e-posta ve sair veri depolama cihazlarından hiçbir suretle bilgi, belge ve yazışmanın silinmemesi gerektiği, aksi takdirde bu durumun tespitinin mümkün olduğu ve böyle bir tespit silinen içeriklerden bağımsız olarak yerinde incelemenin engellenmesi veya zorlaştırması olarak değerlendirilebileceği, bu hususlarda teşebbüs geneline bir duyuru yapılarak teşebbüs çalışanlarının aydınlatılabileceği konularında uyarı yapılmıştır.

- (6) Yapılan bilgilendirmeler sonrasında teşebbüsten organizasyon şeması talep edilerek incelenecek kişiler tespit edilmiştir. İlk aşamada teşebbüsün Genel Müdürü (.....), Satış Müdürü (.....), Satış Uzmanları (.....)'nın bilgisayarlarında yerinde incelemeye başlanmıştır. Bilgisayarlarda yapılan incelemelerin ardından (.....)'in telefonlarında inceleme yapılacağı bildirilmiş ve telefonların teslim edilmesi istenmiştir. Yapılan incelemede (.....)'nin "(.....)" IMEI numarasına sahip, (.....)'in "(.....)" IMEI numarasına sahip ve teşebbüse ait olduğu belirtilen mobil cihazlarında yer alan WhatsApp uygulamasında konuşmalarının silindiği fark edilmiştir. (.....) ve (.....)'nin WhatsApp uygulamasında üç grup dışında herhangi bir sohbetin yer almadığı ve üç grup sohbetinde tüm yazışmaların temizlendiği fark edilmiştir. (.....)'e neden sohbetleri sildiği sorulduğunda, kendisinin çalışma stili doğrultusunda düzenli olarak sohbetleri sildiği bilgisi edinilmiştir.
- (7) Söz konusu cihazlarda ilk önce WhatsApp uygulamasında yedekleme yapıp yapılmadığı kontrol edilmiş ancak yedekleme yapılmadığı anlaşılmıştır. Bunun üzerine mobil cihazlar 08.10.2020 tarih ve 20-45/617 sayılı Kurul kararı ile kabul edilen Yerinde İncelemelerde Dijital Verilerin İncelenmesine İlişkin Kılavuz (Dijital İnceleme Kılavuzu) ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde adli bilişim cihazı ile ilgilinin refakatinde incelenmeye başlanmıştır. (.....)'in WhatsApp uygulamasında silinen içeriklere ulaşamamış olup inceleme ekibi tarafından bahse konu silme işlemine dair log kayıtları, bu görüntülerin depolandığı ortamın hash değeri ve sürece dair teknik rapor alınmıştır. Bununla birlikte (.....)'nin mobil cihazına ait veriler elde edilememiştir.
- (8) Çapraz kontrol yapabilmek adına bahsi geçen kişilerin kişisel telefonları istenmiştir. (.....)'in "(.....)" IMEI numaralı kişisel telefonunda hızlı gözden geçirme yöntemiyle yapılan incelemede "(.....)" ismiyle kayıtlı kişiye saat 13.32'de "Tolga abı whats up silin dedî", "Sildik", "Direk anladıl" şeklinde mesaj yazıldığı, karşıdan gelen "Neyi anladılar" sorusuna ise "Temizlik yaptığımızı", "Cesut da aynı" şeklinde cevap verildiği görülmüştür. (.....)'nin "(.....)" IMEI numaralı kişisel telefonunda hızlı gözden geçirme yöntemiyle yapılan incelemede ise (.....) ile 13.36-13.38 arasında yapılan konuşmada (.....) tarafından "silindiğini gördüler", "bana sordular", "çalışma stilim falan diye", "Sana sorarlar gelşnce", "Farklı bir yalan buk", "Bul" şeklinde mesaj atıldığı, (.....) tarafından ise "Çalışma stilim bu derim" diye cevap verildiği görülmüştür. İlgili yazışmalara dair ekran görüntüsü ile (.....) ve (.....)'in kurumsal telefonlarında yer alan WhatsApp uygulamalarının sohbet ekranının ekran görüntüsünün kayıtları alınmıştır.
- (9) Teşebbüs yetkililerinin refakatlerinde tamamlanan yerinde inceleme sonrasında yukarıda açıklanan sürece dair bir "Yerinde İnceleme Tutanağı" tutulmuştur. Bahsi

geçen tutanakta da teşebbüs Genel Müdürü (.....) ve teşebbüs vekili (.....) tarafından sürece ilişkin olarak,

“Her türlü dava, talep, savunma, ek belge, bilgi, beyan ve itirazlarımız saklı kalmak kaydı ile şirket personeli (.....) ve (.....); şirket yetkilileri talimatlarına uymaksızın ve bununla birlikte yapılan tüm uyarılara rağmen Rekabet Kurumu incelemesine konu hususlar dışında şirket telefonlarından ailesi, eş ve arkadaşları ile yaptığı özel hayata ilişkin ve kimi sinkaflı ayrıca başkaları tarafından görüldüğünde özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edilebileceği nitelikteki özel yazışmaların üçüncü kişiler tarafından görülmemesi maksadıyla Whatsapp konuşmaları kendi inisiyatifleriyle silmiş olup bu doğrultuda LDR Turizm A.Ş.’nin kurumdan bilgi ve belge saklamaya yönelik saikle hareket etmediği hususunda şirket adına şerh düşülmüştür.”

şeklinde bir açıklama yapılmıştır.

G.2. Değerlendirme

(10) Yerinde inceleme yetkisi, 4054 sayılı Kanun’un ihlal edilip edilmediğinin ortaya çıkarılmasında kullanılan en önemli araçların başında gelmektedir. Bu yetkinin etkin bir şekilde kullanılması, verimli sonuçlar elde edilebilmesi bakımından büyük öneme sahiptir.

(11) 4054 sayılı Kanun’un “Yerinde İnceleme” başlıklı 15. maddesi;

“Kurul, bu Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirirken gerekli gördüğü hallerde, teşebbüs ve teşebbüs birliklerinde incelemelerde bulunabilir. Bu amaçla teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin:

(Değişik: 16.06.2020-7246/4. Md.) Defterlerini, fiziki ve elektronik ortam ile bilişim sistemlerinde tutulan her türlü verilerini ve belgelerini inceleyebilir, bunların kopyalarını ve fiziki örneklerini alabilir,

Belirli konularda yazılı veya sözlü açıklama isteyebilir,

Teşebbüslerin her türlü mal varlığına ilişkin mahallinde incelemeler yapabilir.

İnceleme, Kurul emrinde çalışan uzmanlar tarafından yapılır. Uzmanlar incelemeye giderken yanlarında incelemenin konusunu, amacını ve yanlış bilgi verilmesi halinde idarî para cezası uygulanacağını gösteren bir yetki belgesi bulundurlar.

(Ek: 01.08.2003-4971/ 25. Md.) İlgililer istenen bilgi, belge, defter ve sair vasıtaların suretlerini vermekle yükümlüdür. Yerinde incelemenin engellenmesi veya engellenme olasılığının bulunması durumunda sulh ceza hâkimi kararı ile yerinde inceleme yapılır.”

şeklinde düzenlenmiştir.

(12) 4054 sayılı Kanun’un “İdari Para Cezası” başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; “*yerinde incelemenin engellenmesi ya da zorlaştırılması*”, teşebbüslere idari para cezası verilmesini gerektiren hallerden biri olarak sayılmıştır. Söz konusu hükme göre Kurul, incelemenin engellenmesi ya da zorlaştırılması halinde, teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerine gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında idarî para cezası vermektedir.

(13) Bu noktada yerinde incelemenin engellenmesi ve zorlaştırılması tespitlerinin bulunduğu yakın tarihli Kurul kararlarına¹ ve bazı idari yargı kararlarına yer verilmiştir.

¹ Kurulun 13.03.2019 tarihli ve 19-12/146-67 sayılı; 26.12.2019 tarihli ve 19-46/793-346 sayılı; 29.04.2021 tarihli ve 20-24/278-123 sayılı; 29.04.2021 tarihli ve 21-24/279-124 sayılı; 17.06.2021 tarihli

- (14) 13.03.2019 tarihli ve 19-12/146-67 sayılı Kurul kararında; Coşkunlar Hazır Beton İnş. Taah. San. ve Tic. AŞ'ye ait "hazirbeton@coskunlar.com" hesabının ilk açıldığı anda hesapta yaklaşık 1.300 adet e-postanın bulunduğu, yerinde incelemeye başlandıktan kısa bir süre sonra saat 11:00'de elektrik kesintisi yaşandığı, 11:30 itibariyle elektriğin gelmesinden sonra da yaşanan aksaklıklar sebebiyle söz konusu e-posta hesabına erişim sağlanamadığı, hesaba erişimin yeniden sağlandığı 13:38 itibariyle e-posta hesabında 44 adet e-postanın kaldırıldığının anlaşılması nedeniyle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (15) Kurulun 26.12.2019 tarihli ve 19-46/793-346 sayılı kararında; Kaynak Tekniği San. ve Tic. AŞ çalışanının e-posta hesabına ilk erişilen an olan saat 14:12'de 96 adet okunmamış e-posta olduğu, incelemenin yapılmasına müsaade edilen an olan 15:35'te 73 adet okunmamış e-posta olması ve silinen e-postalara ilişkin tespitlerin internet tarayıcı geçmişinden elde edildiği değerlendirmelerine yer verilmiş olup bu nedenle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (16) Kurulun 29.04.2021 tarihli ve 20-24/278-123 sayılı kararında; Eti Gıda San. ve Tic. AŞ çalışanının mobil cihazında yapılan inceleme esnasında kendilerine daha önceden herhangi bir veri silinmemesi uyarısında bulunulmasına rağmen inceleme ekibi tarafından incelemeye başlandıktan sonra bazı yazışmaların silindiğinin anlaşılması nedeniyle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (17) Kurulun 29.04.2021 tarihli ve 21-24/279-124 sayılı kararında; Pasifik Tüketim Ürünleri Satış ve Ticaret AŞ'de gerçekleştirilen incelemede saat 10:35'te çalışanlara gönderilen e-posta ile teşebbüs çalışanlarının söz konusu inceleme tamamlanana kadar bilgisayardan, elektronik posta kutularından ya da teşebbüse ait veri içeren sabit veya taşınabilir nitelikte herhangi bir cihazdan hiçbir suretle bilgi, belge veya yazışmanın silinmemesi konusunda çalışanların uyarılmasına rağmen satış direktörünün bilgisayarında gerçekleştirilen incelemede 11:26–12:26 saatleri arasında toplam 34 adet e-posta yazışmasının silindiğinin tespit edilmesi sebebiyle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (18) Kurulun 17.06.2021 tarihli ve 21-31/400-202 sayılı kararında; Medicana Samsun Özel Sağlık Hizmetleri AŞ Genel Müdürünün mobil cihazının inceleme yapılmak üzere görevli meslek personeli tarafından talep edildiği, cihazın arabada kaldırıldığının belirtilmesi üzerine genel müdürün 10 dakikalığına meslek personelinin bulunduğu toplantı odasından cihazı getirmek için ayrıldığı, önceden herhangi bir veri silinmemesi uyarısında bulunulmasına rağmen yapılan incelemede genel müdürün cep telefonunu getirmek için toplantı odasını terk ettiği zaman zarfında telefonundaki sohbet içeriklerini sildiği tespit edilmiş, bu gerekçeyle teşebbüse idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (19) Kurulun 08.07.2021 tarihli ve 21-34/451-226 sayılı kararında; Savola Gıda San. ve Tic. AŞ çalışanı tarafından yerinde incelemenin başlamasını takip eden süreçte saat 11:00 ile 11:11 arasında 100'e yakın e-posta yazışmasının silindiğinin; yine bir diğer teşebbüs çalışanı tarafından ise saat 11:47 ile 11:52 arasında beş adet e-posta yazışmasının silindiğinin ve bir başka teşebbüs çalışanının mobil cihazında yapılan incelemede teşebbüs ile ilgili yazışmaların bulunduğu düşünülen WhatsApp uygulaması içindeki çeşitli grup veya bireysel mesajların saat 11:59'da silindiğinin

tespit edilmesi nedeniyle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

- (20) Kurulun 08.07.2021 tarihli ve 21-34/452-227 sayılı kararında; Procter and Gamble Tüketim Malları Sanayi AŞ çalışanının mobil cihazında yapılan inceleme esnasında söz konusu çalışana daha önceden herhangi bir veri silinmemesi uyarısında bulunulmasına rağmen şahsın birçok WhatsApp yazışma grubunu terk ettiği anlaşılmıştır. İnceleme esnasında söz konusu çalışan tarafından henüz kendisinin teşebbüse ulaşmadan bazı özel yazışmalarının olduğu gruplarda yer alan konuşmaların silindiği savunması yapılmış ancak silinen yazışmaların "The team", "Ben bitti demeden bitmez", "(.....)", "(.....)", "(.....)" isimli yazışma grupları olduğunun tespit edilmesi nedeniyle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (21) Kurulun 12.08.2021 tarihli ve 21-38/544-265 sayılı kararında; İstanbul Gübre Sanayi AŞ Satış Pazarlama Uzmanı (.....) mobil cihazında yapılan incelemede hiçbir WhatsApp yazışmasının bulunmadığının görülmesine rağmen Satış Pazarlama Uzmanı (.....) mobil cihazında yapılan incelemede (.....) bir WhatsApp grubundan incelemeye yetkili meslek personelinin teşebbüse giriş saati olan 10:15'ten yarım saat kadar sonra saat 10:45'te ayrıldığı tespit edilmiş, ayrıca iki çalışanın inceleme başladıktan sonra e-posta hesaplarında bulunan 165 adet ve 171 adet e-postayı sildiği tespit edilmiş, bu gerekçelerle teşebbüs hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (22) Söz konusu Kurul kararlarına konu yerinde incelemelerde yaşanan süreçlerin her ne kadar somut olayda bahsi geçen yerinde inceleme sürecinden birtakım farklılıkları bulunsa da esas itibarıyla Kurul kararlarına konu sekiz yerinde inceleme kapsamında ilgili teşebbüslere ait e-postaların ve mobil cihazlarda bulunan verilerin teşebbüs çalışanlarınca silindiği ve yerinde incelemenin engellendiği/zorlaştırıldığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede Kurul tarafından, söz konusu yerinde incelemeler kapsamında ilgili teşebbüsler tarafından yerinde incelemelerin engellendiğine ve bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca söz konusu teşebbüslere idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.
- (23) Ayrıca Danıştay 13. Dairesinin 2008/5890 E., 2013/847 K. sayılı kararında, dosya konusu olayda incelemeye konu Koçak Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. yetkilisi tarafından gerçekleştirilen eylemler nedeniyle incelemeye iki saatlik bir gecikmeyle başlanması ve yaşanan bu süreçte yapılan uyarılara rağmen anılan teşebbüse ait bilgisayardan bir klasörün silinmesine ilişkin olarak Mahkeme; yerinde incelemenin doğası gereği teşebbüslere haber verilmeksizin, ansızın, süratli ve kesintisiz biçimde gerçekleşmesi gereken bir uygulama olduğu, incelemeye başlanması için teşebbüs avukatının makul bir süre beklenebileceği ancak bu süre içinde teşebbüs tarafından dosyalarda oynama yapılmaması ve hiçbir şekilde delil karartmaya yönelik davranışlarda bulunulmaması gerektiği ifade edilerek incelemenin iki saat süreyle geciktirilmesi ve yapılan sözlü uyarılara rağmen teşebbüs yetkilisinin bilgisayardan bir klasörü silmesi nedeniyle yerinde incelemenin engellendiğine hükmetmiştir. Söz konusu karar daha sonra temyiz edilmiş ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunda görüşülerek 2013/3389 E., 2016/23 K. sayılı karar ile onanmıştır.
- (24) Ankara 13. İdare Mahkemesinin 2013/1598 E., 2014/1495 K. sayılı kararında da dosya konusu olayda incelemeye konu TTNNet AŞ'de yapılmak istenen yerinde inceleme esnasında inceleme yapılan teşebbüs çalışanın bilgisayarındaki bir

klasörden bazı belgelerin silindiğine yönelik yapılan tespitler neticesinde incelemenin engellendiğine yönelik Kurul kararı Mahkeme tarafından hukuka uygun bulunmuştur.

- (25) Yukarıda yer verilen Kurul kararları ve idari yargı kararlarında, yerinde inceleme başladıktan sonra teşebbüse ait klasör, e-posta vb. verilerin silinmesi delil karartmaya yönelik eylem olarak nitelendirilmekte ve incelemede görevli meslek personelinin olası delillere erişiminin zorlaştırılarak bu delillere ulaşmasının engellendiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, yukarıda yer verilen Kurul ve yargı kararları kapsamında bilgisayarlardaki e-postaların ve mobil cihazdaki sohbet içeriklerinin silinmesinin yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması niteliğinde olup olmadığı incelenmiştir.
- (26) Mevcut olayda, yerinde incelemeye ilişkin bilgilendirme saat 10:31'de (.....) ve (.....)'e yapılmış, organizasyon şemasının temini ve incelenecek kişilerin tespiti sonrasında incelenmesi öngörülen kişilerin teşebbüs merkezinde olmadığına öğrenilmesi üzerine hem e-postalardaki hem de mobil cihazlardaki veri bütünlüğünün korunmasını sağlamak amacıyla saat 10.42'de (.....) ve (.....)'e bilgisayarlardan ve mobil cihazlardan herhangi bir verinin silinmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte teşebbüste inceleme devam ederken teşebbüs çalışanları (.....) ve (.....)'nin teşebbüse ait mobil cihazlarından WhatsApp konuşmalarının silindiği fark edilmiştir. Bu kişilerin kişisel telefonlarında hızlı gözden geçirme yöntemiyle yapılan incelemede silme işlemini açıkça teyit eder nitelikte yazışmalara rastlanmıştır.
- (27) (.....) ve (.....) tarafından gerçekleştirilen eylemler hakkında Bilişim Teknolojileri Dairesi'nden teknik görüş talep edilmiş olup ilgili görüşte:

“Teşebbüs çalışanı Satış Uzmanı (.....)'in “(.....)” IMEI numaralı teşebbüs malvarlığı olan mobil cihazı adli bilişim yazılımı kullanılarak incelenmiştir. Whatsapp mesajlarında silme şüphesinin oluşmasıyla uygulama dosyaları incelenmiştir. Whatsapp uygulama dosyaları /data/data/com.whatsapp dizininde yer almaktadır. Uygulama log dosyalarının bulunduğu /data/data/com.whatsapp/files/Logs dizininde yer alan whatsapp.log dosyasında silme işlemine ait kayıtlar incelenmiştir. Uygulamada gerçekleştirilen tüm işlemlerin detaylı kaydını içeren bu dosyadan Yİ başladıktan sonra silme işleminin yapıldığı tespit edilmiştir. Şekil 1'de saat 12.57'de “9202-1619782720@g.us” Whatsapp kimliğine sahip gruptan iki adet mesajın kullanıcı tarafından silindiği görülmektedir.

Şekil 1: Silme işlemine ait log kaydı

```
2022-06-08 12:57:00.650 LL_I M [2:main] conversation/dialog/delete/2
2022-06-08 12:57:00.731 LL_I M [2:main] conversation/window-focus-changed 9202-1619782720@g.us false
2022-06-08 12:57:01.441 LL_I M [21464:WhatsApp Worker #3] useractions/userActionDeleteMessages 2
```

Whatsapp uygulaması, mobil cihaza yüklendikten sonra telefon numarasını kullanarak '[telefon numarası]@s.whatsapp.net' olacak şekilde her kullanıcı için özel bir Whatsapp kimliği oluşturmaktadır (Sahu 2014, 349). Whatsapp uygulamasında oluşturulan gruplara kimlik numaraları '@g.us' uzantısı ile verilmektedir. Bu bilgilerden yola çıkarak log kaydında yer alan kimlik numarasının bir Whatsapp grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır. Silme işleminin yapıldığı grup, kullanıcı bilgilerinin yer aldığı wa.db veri tabanına ait wa_contacts tablosundan tespit edilmiştir. İlgili tabloda silme log'unda bulunan Whatsapp kimlik numarasının “Satış Grup” isimli Whatsapp sohbet grubuna ait olduğu görülmektedir (Bkz. Şekil 2).

Şekil 2: wa_contacts tablosundan kullanıcı tespiti

jid	is_whatsapp_user	status	status_timestamp	number	rwz_contact_id	display_name
1 905322330136-1584598651@g.us	1	NULL	0	NULL	NULL	Lider Filo
2 905322474310-1509980068@g.us	1	NULL	0	NULL	NULL	Lider Satış
3 905309619202-1619782720@g.us	1	NULL	0	NULL	NULL	Satış grup
4 905428313524@s.whatsapp.net	1	İdris	1633335061000	05428313524	483	05428313524
5 905333495890@s.whatsapp.net	1	NULL	0	05333495890	1054	Mustafa Sürmeli
6 905339236323@s.whatsapp.net	1	Beta medika...	1516173576000	+905339236323	424	Oğuz Beta Medikal
7 905332277850@s.whatsapp.net	1	Fortunately,...	1654231283000	05332277850	968	Hakan Noma
8 905322360144@s.whatsapp.net	1	Merhaba! B...	1526037264000	05322360144	1063	Alpay Su
9 905423870938@s.whatsapp.net	1	👍👍👍	1417758157000	05423870938	394	Sebnem Barvit
10 905375978637@s.whatsapp.net	1	Mesgul	1644309657000	05375978637	993	Benan Sfs
11 905331230842@s.whatsapp.net	1	NULL	0	05331230842	144	Selen Gc
12 905332330963@s.whatsapp.net	1	Merhaba! B...	1466454101000	+905332330963	177	Cengiz Bey Koluman
13 905531867590@s.whatsapp.net	1	At work	1641892604000	05531867590	167	Mehmet Karalar
14 905326870157@s.whatsapp.net	1	NULL	0	+905326870157	758	Şenol Pasifik
15 905323068430@s.whatsapp.net	1	Urgent calls ...	1529233082000	05323068430	618	Murat Dokur
16 905306949702@s.whatsapp.net	1	NULL	0	05306949702	1036	Samet İşte Gelsin
17 905323932215@s.whatsapp.net	1	BioTech ...	1634303429000	05323932215	527	Gökhan Biotek
18 90532167418@s.whatsapp.net	1	Available	1410549013000	+90532167418	995	Yasar Erq
19 905325415330@s.whatsapp.net	1	.	1571393207000	05325415330	72	Burhan Bantsan
20 905325914653@s.whatsapp.net	1	Mesgul	1507575773000	05325914653	213	Cesur Ld
21 905398385136@s.whatsapp.net	1	NULL	0	+905398385136	498	Zehra Vizyoline
22 905493511102@s.whatsapp.net	1	Merhaba! B...	0	05493511102	455	Kadir Hakanugur
23 905305480408@s.whatsapp.net	1	PLASTAY ...	1649162802000	05305480408	624	Süleyman Plastay

ifadelerine yer verilmiştir.

- (28) Anılan teknik görüşe göre olay görüntüleyicisi kayıtları, mobil cihazında yer alan WhatsApp uygulamasındaki konuşmaların (.....) tarafından yerinde incelemeye başlandıktan sonra silindiğini ortaya koymaktadır. Bunun ötesinde Bilişim Teknolojileri Dairesi tarafından (.....)'in WhatsApp yazışmalarına ilişkin olarak yapılan incelemede, son yazışmanın yerinde incelemenin yapıldığı günde (08.06.2022), yerinde incelemenin başlangıç saati olan 10:31 ve bilgisayarlardan ve mobil cihazlardan herhangi bir verinin silinmemesi uyarının yapıldığı saat olan 10.42'den sonra (12:57) gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.
- (29) Söz konusu silme eylemleri bakımından, silinen herhangi bir veri geri getirilememiş olup bir an için verilerin geri getirilebildiği düşünülse dahi, Kurulun 25.01.2021 tarihli ve 21-26/327-152 sayılı UNMAŞ kararında yer verilen;

“Diğer taraftan silinen verilere adli bilişim cihazları yardımıyla erişilebilmiş olmasının, fiilin yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması niteliğine bir etkisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Aksi bir durumun kabulünün, teşebbüslerin söz konusu verileri sildiği ancak adli bilişim cihazları tarafından silme işleminin tespit edilemediği bir durumda bu teşebbüsler bakımından bir ödüllendirme anlamına gelebileceği söylenebilecektir.”

değerlendirmeleri çerçevesinde, silinen verilerin geri getirilebilmesi, inceleme esnasında gerçekleştirilen silme eylemlerinin yerinde incelemenin engellenmesi/zorlaştırılması olarak sayılması noktasında herhangi bir etkiye sahip değildir. Yukarıda yapılan detaylı açıklamalardan anlaşılacağı üzere teşebbüs çalışanları tarafından mobil cihazdan veri silindiği sabittir.

- (30) Ayrıca teŖebbüs alıŖanları tarafından gerekleŖtiren silme iŖlemi teŖebbüs vekili ve yetkilerinin tutanağa düŖtüęü Ŗerh ile kabul edilmektedir.
- (31) Dolayısıyla, 4054 sayılı Kanun'un 15. ve 16. maddeleri göz önünde bulundurulduğunda; yerinde incelemenin baŖlangı anından sonra teŖebbüse ait bazı verilerin SatıŖ Uzmanları (.....) ve (.....)'nin kullanmıŖ olduğu teŖebbüse ait mobil cihazlardaki WhatsApp uygulamasından tüm yazıŖmaların silindiği gerekesiyle, meslek personelinin incelemede elde edebileceği olası delil ve bulgulara eriŖiminin zorlaŖtırıldıęı ve yerinde incelemenin engellendiği/zorlaŖtırıldıęı sonucuna ulaŖılmıŖtır.
- (32) 4054 sayılı Kanun'un "*İdari Para Cezası*" baŖlıklı 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde "*yerinde incelemenin engellenmesi ya da zorlaŖtırılması*" idari para cezası verilmesi gereken hallerden biri olarak düzenlenmiŖtir. Yukarıda yer verilen bilgi ve değerlendirmeler ıŖıęında LDR TURİZM'e yerinde incelemeyi engellemesi nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca 2021 yılı gayri safi gelirlerinin binde beŖi oranında idarî para cezası verilmesi gerektiği sonucuna ulaŖılmıŖtır.

H. SONUÇ

- (33) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
- LDR Turizm A.Ş.'de, 08.06.2022 tarihinde yapılan yerinde incelemenin engellendiğine ve zorlaştırıldığına, bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca 2021 yılı gayri safi gelirlerinin binde beşi oranında olmak üzere LDR Turizm A.Ş.'ye (.....) TL idari para cezası verilmesine gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.